

DYREKTYWA W SPRAWIE JAKOŚCI WODY

przeznaczonej do
spożycia przez ludzi

**NOWE PRZEPISY
W PIGUŁCE**

Ministerstwo
Infrastruktury

**nowoczesne
uzdatnianie
wody**

**bezpieczeństwo
wody pitnej**

**powszechny
dostęp do
wody pitnej**

**ograniczanie
strat wody**

**bezpieczeństwo
zdrowotne**

**modernizacja
infrastruktury
wodociągowej**

**podnoszenie
wiedzy
w zakresie
oszczędzania
wody**

**łatwy dostęp
do informacji
na temat
jakości wody**

**mniejsza
szkodliwość
materiałów
przeznaczonych
do kontaktu
z wodą**

**propagowanie
picia
wody z kranu**

KILKA SŁÓW WSTĘPU

Woda to dar życia. Bez niej człowiek nie może żyć. Normy jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi regulują przepisy prawne. Ich spełnienie uwarunkowane jest bezpieczeństwem i ochroną całego łańcucha dostaw wody, od obszaru zasilania, przez pobór, uzdatnianie, magazynowanie, dystrybucję, aż po kran u konsumenta i wszelkie produkty do kontaktu z wodą przeznaczoną do spożycia. Odpowiedzialność natomiast spoczywa na wielu różnych podmiotach i instytucjach, począwszy od władz szczebla krajowego i samorządowego, przez jednostki pełniące nadzór w zakresie gospodarki wodnej i bezpieczeństwa zdrowotnego, branżę wodociągowo-kanalizacyjną, a na samych obywatelach kończąc.

Przed podmiotami dostarczającymi i kontrolującymi wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi stoi wiele wyzwań, które zmierzają do zapewnienia wszystkim dostępu do bezpiecznej wody. Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego wody poprzez dostosowanie listy i wartości badanych parametrów do aktualnego postępu technicznego i naukowego, a także poprawa dostępu do odpowiedniej jakości wody, zwłaszcza dla wrażliwych i zmarginalizowanych grup, to kluczowy cel nowej dyrektywy Unii Europejskiej w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Weszła ona w życie w styczniu 2021 roku. Czas na zaimplementowanie jej zapisów do krajowego systemu prawnego wyznaczono do stycznia 2023 roku, określając jednocześnie okresy przejściowe sięgające roku 2029. Wypracowanie i wdrożenie optymalnych i dostosowanych do polskich realiów przepisów prawnych umożliwi realizację zapisów dyrektywy i zapewni dostęp do czystej i zdrowej wody w całym kraju. Wypracowanie i wdrożenie optymalnych i dostosowanych do polskich realiów przepisów prawnych umożliwi realizację dyrektywy i zapewni dostęp do czystej i zdrowej wody w całym kraju. Pociągnie za sobą również konieczność realizacji wielu inwestycji, przede wszystkim w infrastrukturę wodociągowo-kanalizacyjną, ale również w system badań i kontroli czy kampanie informacyjne i szkolenia.

W niniejszej broszurze przedstawiono w syntetyczny sposób implementację jej przepisów do prawa polskiego. Pierwszą część publikacji poświęcono zagadnieniom jakości wody i jego znaczenia dla zdrowia i życia ludzkiego. W drugiej części publikacji skoncentrowano się na działaniach, które należy podjąć, by dyrektywa została wdrożona nie tylko z prawnego ale i praktycznego punktu widzenia.

JAKOŚĆ WODY A ZDROWIE I ŻYCIE LUDZKIE

woda jest bezcenną substancją dającą życie

bez wody nie jest możliwe życie na Ziemi

obowiązkiem każdego z nas jest dążenie do poprawy jakości wody oraz mądre zarządzanie jej zasobami

Woda przeznaczona do spożycia przez ludzi to przede wszystkim woda w stanie pierwotnym lub po uzdatnieniu, przeznaczona do picia, przygotowania żywności lub innych celów domowych, niezależnie od jej pochodzenia i od tego, czy jest dostarczana z sieci dystrybucyjnej, cystern, w butelkach lub pojemnikach. To woda, w której nie występują szkodliwe mikroorganizmy i substancje, ale występują pewne naturalne minerały i pierwiastki podstawowe. Należy jednak pamiętać, że zawartość minerałów nie może wykazywać właściwości agresywnych i korozyjnych. Długotrwałe spożywanie wody demineralizowanej lub wody o bardzo niskiej zawartości pierwiastków podstawowych, jak wapń i magnez, może zagrażać zdrowiu.

>70%

powierzchni Ziemi
zajmuje woda

2,2
miliarda

ludzi, głównie
z najuboższych regionów
świata, ma ograniczony
dostęp do wody pitnej
lub nie posiada go wcale

0,6%

zasobów wody
na Ziemi to woda pitna

2,5%

zasobów wody
na Ziemi to wody słodkie

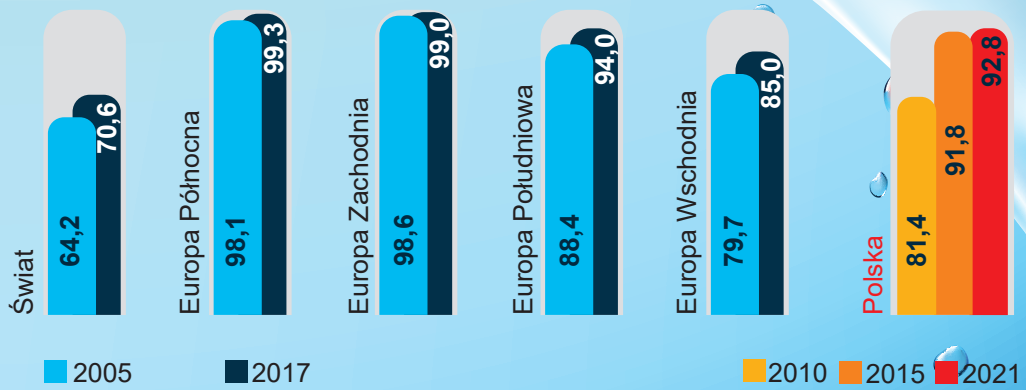
1,5–2,5

litra na dobę
zapotrzebowanie na
spożycie wody przez
człowieka

Dane statystyczne wskazują, że nie wszyscy mieszkańcy naszego globu mają dostęp do bezpiecznej wody pitnej. Odsetek światowej populacji korzystającej z bezpiecznie zarządzanej dystrybucji wody pitnej zwiększył się z 64% w 2005 roku do ponad 70% w 2017 roku.

Ludność korzystająca z bezpiecznej wody pitnej w % ogółu ludności (dane GUS, 2022 rok)

Parametry i wartości parametryczne, jakim powinna odpowiadać woda do picia:

mikrobiologiczne

chemiczne

wskaźnikowe

radiologiczne

W wodzie dostarczanej w pojemnikach i cysternach bada się również inne parametry mikrobiologiczne.

306 347,2 dam³
straty wody
ogółem

1600 m³/mieszkańca
(1000 m³/mieszkańca
w okresie suszy)

1 661 425,4 dam³
woda dostarczana
ogółem na potrzeby
gospodarki
i ludności

15%

udział strat wody
w ogólnej ilości wody
dostarczanej

odnawialne zasoby
wody słodkiej

150 litrów/osobę

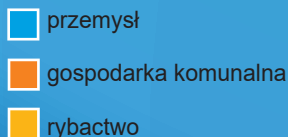
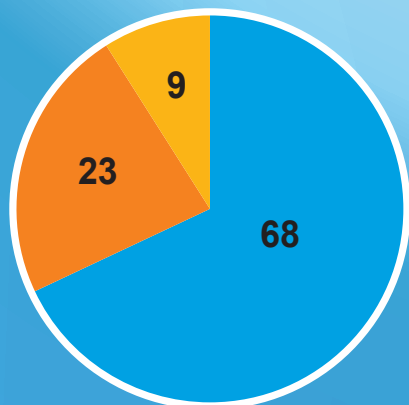
średnie dobowe
zapotrzebowanie na wodę
na potrzeby gospodarki
i ludności

W kontekście dostępu do bezpiecznej wody pitnej niezwykle istotnym parametrem są straty wody – czyli ilość wody, która wyciekła z sieci wodociągowej w wyniku jej nieszczelności lub na skutek awarii (definicja GUS):

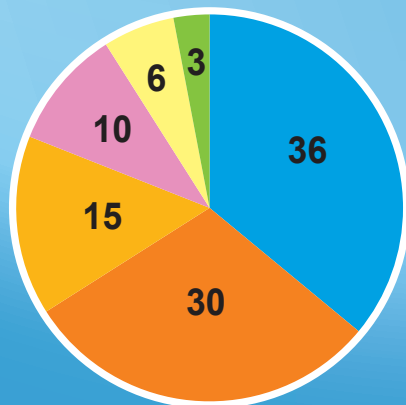
- » straty pozorne – nie stanowią faktycznych wycieków, są wynikiem błędów pomiarowych
- » straty rzeczywiste – faktyczne wycieki wody wynikające ze stanu urządzeń, korozji rur, nieszczelności złączy i armatury

Zużycie wody w Polsce

sektory gospodarki (%)

gospodarstwa domowe
do celów bytowych (%)

Problemem jest nie tylko brak dostępu do wody pitnej, ale również jej zanieczyszczenie, m.in. farmaceutykami i mikroplastikiem.

Mikroplastik występuje w ponad **90%** wód butelkowanych oraz w powyżej **72%** próbek wody wodociągowej (dane sozoserfa.pl).

W mikroplastiku występują Bisfenol A i ftalany, związki rozregulowujące układ hormonalny. Wywołują m.in. problemy z płodnością, raka piersi, raka prostaty czy otyłość.

WODA Z KRANU JEST TAŃSZA I MNIEJ NARAŻONA NA ZANIECZYSZCZENIA MIKROPLASTIKIEM

Woda butelkowana może kosztować od **150** do **1000** razy więcej za litr niż woda z kranu (według raportu think tanku ONZ)

POLSKA

średni koszt 1 litra wody butelkowanej około **2 zł**
średni koszt 1 litra wody z kranu około **0,005 zł**

W Polsce najważniejszym dokumentem dotyczącym norm jakości wody pitnej jest Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

PRZEGLĄD AKTÓW PRAWNYCH SZCZEBŁA UE I KRAJOWEGO

DYREKTYWA (UE) 2020/2184 – KONTEKST HISTORYCZNY

Podstawowym dokumentem na szczęblu Unii Europejskiej regulującym sprawy dotyczące jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi jest

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2020/2184
z dnia 16 grudnia 2020 r.

W SPRAWIE JAKOŚCI WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA PRZEZ LUDZI
(Dz. Urz. UE L 435 z 23.12.2020, str. 1)

Dyrektywa ta jest rewizją pierwszej Dyrektywy Rady 98/83/WE z dnia 3 listopada 1998 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. Urz. WE L 330 z 05.12.1998, str. 32, z późn. zm.), która dotyczyła zapewnienia zdrowej i czystej wody pitnej oraz ochrony zdrowia przed skutkami jej zanieczyszczenia.

Przesłanki do aktualizacji dyrektywy z 1998 roku

- » postęp naukowy i technologiczny, nowe metody badań oraz potrzeba uwzględnienia dotychczas nieobecnych zanieczyszczeń
- » zwiększone zapotrzebowanie na wodę, w tym pitną
- » ocena sprawności i wydajności regulacyjnej dyrektywy z 1998 roku (tzw. analiza REFIT), w ramach której zidentyfikowano cztery obszary wymagające poprawy: wykaz wartości parametrycznych jakości wody, ograniczone stosowanie podejścia opartego na ryzyku, nieprecyzyjne przepisy dotyczące informacji przekazywanych konsumentom, rozbieżności między systemami zatwierdzania materiałów do kontaktu z wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi i ich wpływ na zdrowie ludzkie
- » ogólny brak świadomości na temat wycieków wody spowodowanych niedoinwestowaniem w zakresie utrzymania i odnawiania infrastruktury wodociągowej
- » Inicjatywa Right2Water (pełna nazwa „Dostęp do wody i kanalizacji jest prawem człowieka! Woda jest dobrem publicznym, nie towarem!”) zarejestrowana 10 maja 2012 roku

Right2Water – podpisana przez niemal 1,8 miliona obywateli Unii Europejskiej

- » pierwsza europejska inicjatywa obywatelska dotycząca dostępu do wody i kanalizacji
- » wskazała, że część ludności, szczególnie najuboższej, nie ma dostępu do wody przeznaczonej do spożycia
- » to za jej sprawą Komisja Europejska rozpoczęła unijne konsultacje publiczne i zweryfikowała treści dyrektywy z 1998 roku

ZAŁOŻENIA I CELE DYREKTYWY (UE) 2020/2184

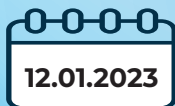
- » poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego wody poprzez dostosowanie listy i wartości badanych parametrów do aktualnego postępu technicznego i naukowego
- » zapewnienie powszechnego dostępu ludności do wody oraz stosowanie niezbędnych środków w celu poprawy dostępu ludności do wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w szczególności dla osób wrażliwych i zmarginalizowanych grup społecznych bez dostępu do wody pitnej
- » informowanie społeczeństwa o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, cenie wody oraz ilości zużytej wody za pomocą komunikacji elektronicznej lub informacji na fakturze
- » gospodarowanie wodą zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju
- » dodanie nowych parametrów jakości wody pitnej (substancje zaburzające funkcjonowanie układu hormonalnego, produkty lecznicze i mikroplastiki znajdujące się na liście obserwacyjnej, tj. bisfenol-A, chlorany, chloryny, kwas halogenooctowy, suma PFAS – fluorowanych związków organicznych) i ich dostosowanie do obecnego stanu wiedzy oraz postępu naukowo-technologicznego
- » rozszerzenie zakresu wymagań dotyczących parametrów jakości wody pitnej, przez dostosowanie listy i wartości badanych parametrów do obecnego stanu wiedzy i postępu naukowego oraz technicznego oraz modyfikacji prowadzenia monitoringu jakości wody i kontroli przestrzegania wymagań jakościowych
- » innowacyjne podejście do bezpieczeństwa wody pitnej oparte na ocenie ryzyka i zarządzaniu nim w łańcuchu dostaw wody (od obszaru zasilania, przez pobór, uzdatnianie, magazynowanie, dystrybucję, po kran u konsumenta):
 - w obszarach zasilania ujęć wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi
 - w systemie zaopatrzenia
 - w wewnętrznych systemach wodociągowych

- » ujednoczenie systemu certyfikacji materiałów i produktów mających kontakt z wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi oraz wymogów dotyczących chemikaliów do uzdatniania wody i materiałów filtracyjnych kontaktujących się z wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi
- » określenie wpływu na zdrowie ludzi jakości materiałów do kontaktu z wodą przeznaczoną do spożycia
- » propagowanie picia wody z kranu, zwiększenie zaufania obywateli do tej wody i prawdopodobnie redukcja konsumpcji wody butelkowanej
- » ocena i ograniczenie strat wody w sieciach wodociągowych (m.in. poprzez wymóg redukcji wycieków)
- » ochrona środowiska przez zmniejszenie wykorzystania plastiku

WAŻNE TERMINY WYNIKAJĄCE Z DYREKTYWY (UE) 2020/2184

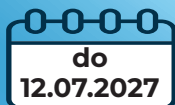
wejście dyrektywy w życie

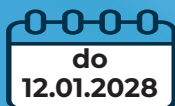
termin wdrożenia dyrektywy do krajowego systemu prawnego (dot. wprowadzenia w życie przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych niezbędnych do wykonania art. 1-18, art. 23 oraz załączników I-V)

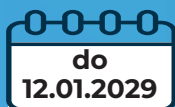
przeprowadzenie oceny wielkości wycieków na terytorium kraju

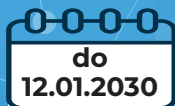
przeprowadzenie po raz pierwszy oceny ryzyka i zarządzanie ryzykiem w obszarach zasilania ujęcia wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

określenie przez KE progu wycieków, przekroczenie którego obligować będzie do opracowania krajowego planu działań mających na celu ograniczenie wycieków

- przeprowadzenie po raz pierwszy oceny ryzyka i zarządzanie ryzykiem w systemie zaopatrzenia
- przeprowadzenie po raz pierwszy oceny ryzyka w wewnętrznych systemach wodociągowych
- opracowanie informacji o działaniach podjętych w celu poprawy lub utrzymania dostępu ludności do wody pitnej

przekazanie do Komisji Europejskiej krajowego planu działania ustanawiającego pakiet środków, które mają zostać zastosowane w celu redukcji wielkości wycieków (dotyczy przypadku kiedy wielkość wycieków przekracza próg określony w akcie delegowanym)

WDROŻENIE DYREKTYWY (UE) 2020/2184 DO PRAWA KRAJOWEGO

KONIECZNE ZMIANY W POLSCE

Dyrektywa (UE) 2020/2184 wiąże wszystkie państwa członkowskie, do których jest kierowana, w odniesieniu do rezultatu, który ma być osiągnięty, pozostawia jednak organom krajowym swobodę wyboru formy i środków. W Polsce uregulowania wymagają przede wszystkim obowiązki dla dostawców wody (w tym przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych), organów Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (dalej PGW WP), organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, jednostek samorządu terytorialnego, właścicieli lub zarządców budynków wielorodzinnych i obiektów priorytetowych oraz ministrów właściwych do spraw gospodarki wodnej i do spraw zdrowia.

Implementacja dyrektywy wymaga wprowadzenia wielu zmian w dotychczasowym podejściu do łańcucha dostaw, oceny ryzyka, kontrolowania jakości wody czy jej bezpieczeństwa.

podejmowanie zakrojonych na szeroką skalę działań o charakterze szkoleniowym i informacyjnym

realizacja szeregu inwestycji

wprowadzanie nowych rozwiązań zarządczych, wyboru narzędzi oraz metod kontroli

nowelizacja przepisów prawnych

Wdrożenie dyrektywy

wszechstronne podejście, współpraca i precyzyjny podział obowiązków między samorządami (dostawcami wody w tym przedsiębiorstwami wodociągowo-kanalizacyjnymi), Państwową Inspekcją Sanitarną i Inspekcją Ochrony Środowiska oraz właścicielami i zarządcami obiektów priorytetowych i budynków mieszkalnych

Wdrożenie dyrektywy do polskiego systemu prawnego oznacza konieczność zmian prawnych:

USTAWY

- » w największym stopniu nowelizacja ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2023 r. poz. 537, z późn. zm.)
- » w mniejszym stopniu nowelizacje ustaw:
 - Ustawa z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2023 r. poz. 338, z późn. zm.)
 - Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2023 r. poz. 1478, z późn. zm.)
 - Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2023 r. poz. 682, z późn. zm.)
 - Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2022 r. poz. 2556, z późn. zm.)
 - Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2023 r. poz. 1448)

AKTY WYKONAWCZE

- » utrata mocy dotychczasowego Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. 2017 r. poz. 2294)
- » wydanie nowych rozporządzeń (dot. m.in. określenia obiektów priorytetowych, dla których wykonywana będzie ocena ryzyka w wewnętrznym systemie wodociągowym; jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi; sposobu oceny wielkości wycieków wody w sieci wodociągowej; określenia procedury wydawania certyfikatów w zakresie materiałów i wyrobów do kontaktu z wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi; wyznaczenia jednostki certyfikacyjnej do wydawania certyfikatów poświadczających, że materiały lub wyroby do kontaktu z wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi spełniają odpowiednie wymagania; określenia procedury wydawania atestów w zakresie materiałów i wyrobów do kontaktu z wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi lub substancji chemicznych i materiałów filtracyjnych do uzdatniania wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi)

W ramach transpozycji dyrektywy (UE) 2020/2184 przewiduje się wprowadzenie regulacji ustawowych w postaci zmiany ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz niektórych innych ustaw, takich jak m.in.:

- » określenie obowiązków dostawców wody obejmujących badania jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w zakresie wewnętrznej kontroli jakości wody
- » doprecyzowanie kompetencji organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz procedur w zakresie nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi
- » uregulowanie obowiązków dostawców wody (w szczególności przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych), organów PGW WP oraz ministra właściwego ds. gospodarki wodnej w zakresie wykonania oceny wycieków wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (wielkości wycieków wody) oraz opracowania planów działania w celu ograniczenia wycieków wody
- » zobowiązanie dostawców wody do wykonywania ocen ryzyka w obszarach zasilania ujęć wody i systemach zaopatrzenia w wodę oraz podejmowania działań mających na celu zarządzanie tym ryzykiem; określenie kompetencji organów PGW WP w zakresie opiniowania przeprowadzonych ocen ryzyka i prowadzenia działań służących zapobieganiu ryzyku
- » zobowiązanie właścicieli lub zarządców nieruchomości do wykonywania ocen ryzyka w wewnętrznych systemach wodociągowych, uregulowanie procedur nabywania uprawnień do wykonywania tych ocen
- » określenie kompetencji właściwych organów w zakresie wydawania ocen lub zgód dot. stosowania materiałów lub wyrobów służących do dystrybucji albo uzdatniania wody; określenie zasad dopuszczania do użytkowania materiałów i wyrobów budowlanych kontaktujących się z wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi, z uwzględnieniem mechanizmu europejskiej listy pozytywnej, oraz materiałów i wyrobów stosowanych do uzdatniania wody
- » ustanowienie procedur i nałożenie obowiązków na organy lub inne jednostki organizacyjne gminy w zakresie identyfikacji osób lub grup ludności pozbawionych dostępu albo posiadających ograniczony dostęp do wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi oraz, we współpracy z dostawcami wody, podejmowania działań w celu zapewnienia lub poprawy dostępu tych osób / grup do wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi
- » szczegółowe uregulowanie obowiązków dostawców wody w zakresie informowania konsumentów o jakości, cenach i zużyciu wody oraz określenie środków przekazywania tych informacji
- » określenie kompetencji właściwych organów w zakresie opracowywania zbiorów danych i sprawozdań na potrzeby wypełnienia zobowiązań raportowych dotyczących działań, o których mowa w pkt 2–5 i 7, wobec KE, Europejskiej Agencji Środowiska oraz Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób

PRAWA I OBOWIĄZKI WYNIKAJĄCE Z DYREKTYWY (UE) 2020/2184

Transpozycja dyrektywy (UE) 2020/2184 wiąże się z nałożeniem wielu obowiązków na podmioty odpowiedzialne za dostawę wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na każdym etapie procesu. Należy wziąć pod uwagę fakt, iż dostawcy wody to nie tylko przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne, ale wszystkie podmioty dostarczające wodę przeznaczoną do spożycia, również zaopatrujące w wodę duże obiekty niemieszkalne i duże obiekty użyteczności publicznej oraz przedsiębiorstwa spożywcze.

Minister właściwy ds. gospodarki wodnej

- » prace legislacyjne dotyczące zmian ustawy, związane z wdrażaniem dyrektywy
- » zatwierdzanie raportu przesyłanego do KE dotyczącego ocen wielkości wycieków oraz zastosowanych środków poprawiających dostęp i upowszechniających korzystanie z wody przeznaczonej do picia
- » w przypadku przekroczenia progu wielkości wycieków wody określonego przez KE, opracowanie krajowego planu działań mającego na celu ograniczenie wycieków wody w sieciach wodociągowych

Minister właściwy ds. zdrowia

- » prace legislacyjne związane z wdrażaniem dyrektywy
- » określenie obiektów priorytetowych, dla których wykonywana będzie ocena ryzyka w wewnętrznym systemie wodociągowym
- » wyznaczenie laboratorium wykonującego badania jakości wody
- » wyznaczenie jednostki do wydawania certyfikatów poświadczających, że materiały lub wyroby do kontaktu z wodą pitną spełniają wymagania
- » określenie procedury wydawania atestów w zakresie materiałów i wyrobów do kontaktu z wodą pitną lub substancji chemicznych i materiałów filtracyjnych do uzdatniania

Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie

- » prowadzenie rejestru i oceny wycieków wody w sieciach wodociągowych
- » współpraca z ministrem właściwym ds. gospodarki wodnej (opracowanie planu redukcji wycieków, gdy ich wielkość przekroczy ustalony próg)
- » gromadzenie informacji o działaniach jednostek samorządu terytorialnego poprawiających dostęp do wody i upowszechniających korzystanie z niej przez ludzi (w tym opracowanie bazy danych i aktualizacja co sześć lat)
- » przesyłanie do KE danych dotyczących oceny wielkości wycieków, zastosowanych środków poprawiających dostęp i upowszechniających korzystanie z wody pitnej

Państwowa Inspekcja Sanitarna

- » kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne wody pitnej oraz monitoring jakości
- » nowe metodyki analityczne
- » ocena przydatności wody do spożycia
- » ocena obszarowa jakości wody i nadzór nad odstępstwami
- » zachęcanie właścicieli obiektów publicznych i prywatnych do oceny ryzyka oraz jego eliminowania lub zmniejszania w wewnętrznych systemach wodociągowych
- » przygotowanie danych dotyczących jakości wody, przyznanych odstępstw i oceny ryzyka (obiekty priorytetowe i obiekty dla których wykazano ryzyko)

Regionalne zarządy gospodarki wodnej PGW WP

- » ocena, zapobieganie i zarządzanie ryzykiem w obszarach zasilania
- » gromadzenie informacji o działaniach podejmowanych przez jednostki samorządu terytorialnego celem poprawy dostępu do wody pitnej

Dostawcy wody, w tym przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne

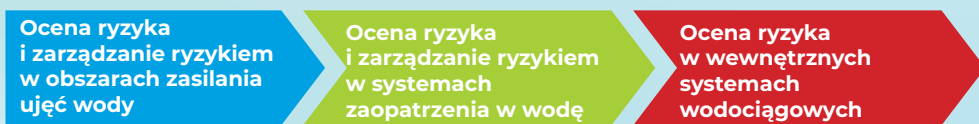
- » spełnienie norm dla ustalonych parametrów jakości wody
- » monitorowanie parametrów innowacyjnymi metodami analitycznymi i nowoczesnymi badaniami laboratoryjnymi
- » udoskonalenie technologii uzdatniania wody
- » ocena wielkości strat wody, zarządzania wyciekami wody oraz redukcja wycieków
- » doposażenie laboratoriów, nowe metodyki analityczne i procesy uzdatniania wody

Samorządy (wójtowie, burmistrzowie, prezydenci miast we współpracy z dostawcami wody)

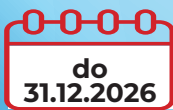
- » poprawa lub utrzymanie powszechnego dostępu ludności do wody pitnej
- » informowanie o możliwościach podłączenia się do sieci wodociągowej
- » informowanie o alternatywnych sposobach uzyskania dostępu do wody
- » identyfikacja grup nieposiadających dostępu do wody, ustalenie przyczyn i środków zaradczych, gromadzenie danych i informowanie organów PGW WP o odsetku populacji, która ma dostęp do wody pitnej
- » zachęcanie właścicieli obiektów publicznych i prywatnych do oceny ryzyka w wewnętrznych systemach wodociągowych oraz prowadzenie skierowanych do konsumentów działań eliminujących lub zmniejszających ryzyko związane z wewnętrzną dystrybucją we wszystkich wewnętrznych systemach wodociągowych

OBOWIĄZEK STOSOWANIA PODEJŚCIA DO BEZPIECZEŃSTWA ZDROWOTNEGO WODY PITNEJ W OPARCIU O OCENĘ I ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W POSZCZEGÓLNYCH ELEMENTACH ŁAŃCUCHA DOSTAW WODY:

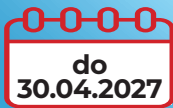

Ocena ryzyka i zarządzanie ryzykiem w obszarach zasilania ujęć wody.

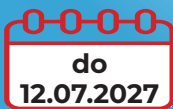
- » Oceny ryzyka dokonują dostawcy wody.
- » Ocena ryzyka uwzględnia:
 - identyfikacje znaczących oddziaływań antropogenicznych oraz ocenę ich wpływu na stan wód powierzchniowych lub podziemnych oraz ocenę ich wpływu na stan wód powierzchniowych lub podziemnych obejmującej obszar zasilania ujęcia wody
 - wyniki monitoringu wód powierzchniowych lub podziemnych służącego dokonaniu oceny stanu wód powierzchniowych i oceny stanu wód podziemnych obejmującej obszar zasilania ujęcia wody
 - wyniki badań parametrów objętych listą obserwacyjną ustanowioną na mocy dyrektywy (UE) 2020/2184¹
 - ocenę, czy wody powierzchniowe odpowiadają wymaganiom dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi
 - analizę ryzyka dla ujęcia wody
 - informacje o ustanowieniu strefy ochronnej ujęcia wody
- » Działania w celu zapobiegania ryzyku i kontroli ryzyka – stosują dyrektorzy regionalnych zarządów gospodarki wodnej PGW WP.
- » Ważne terminy:

a następnie **co 6 lat** – dostawcy wody udostępniają ocenę ryzyka lub jej aktualizację właściwemu dyrektorowi regionalnego zarządu gospodarki wodnej PGW WP oraz właściwemu państwowemu powiatowemu lub granicznemu inspektorowi sanitarnemu

a następnie **co 6 lat** – dyrektorzy regionalnych zarządów gospodarki wodnej PGW WP udostępniają ocenę ryzyka lub jej aktualizację oraz wykaz działań w celu zapobiegania ryzyku i kontroli ryzyka Prezesowi PGW WP

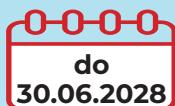

a następnie **co 6 lat** – Prezes PGW WP zapewnia Komisji Europejskiej, Europejskiej Agencji Środowiska i Europejskiemu Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób dostęp do oceny ryzyka lub jej aktualizacji oraz do wykazu działań w celu zapobiegania ryzyku i kontroli ryzyka

¹ Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2022/679 z dnia 19 stycznia 2022 r. ustanawiająca listę obserwacyjną substancji i związków wzbudzających zainteresowanie w odniesieniu do wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/2184 (Dz. Urz. UE L 124 z 27.04.2022, str. 41).

Ocena ryzyka i zarządzanie ryzykiem w systemach zaopatrzenia w wodę.

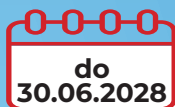
- » Oceny ryzyka dokonują dostawcy wody.
- » Ocena ryzyka:
 - uwzględnia wyniki oceny ryzyka i zarządzania ryzykiem w obszarze zasilania ujęcia wody
 - zawiera charakterystykę systemu zaopatrzenia w wodę
 - identyfikuje zagrożenia i zdarzenia niebezpieczne, w odniesieniu do parametrów jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi oraz zawiera ocenę ryzyka, jakie mogłyby one stwarzać dla zdrowia ludzkiego
- » Środki na rzecz kontroli ryzyka – stosują dostawcy wody.
- » Ważne terminy:

a następnie **co 6 lat** – dostawcy wody udostępniają ocenę ryzyka lub jej aktualizację właściwemu państwowemu powiatowemu lub granicznemu inspektorowi sanitarnemu

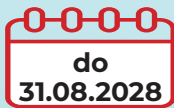
Ocena ryzyka w wewnętrznych systemach wodociągowych.

- » Oceny ryzyka dokonują właściciele lub zarządcy nieruchomości.
- » Ocena ryzyka uwzględnia:
 - ogólną analizę potencjalnych ryzyk związanych z wewnętrznym systemem wodociągowym oraz z produktami i materiałami użytymi w tym systemie, a także ustalenie, czy te ryzyka mają wpływ na jakość wody w punktach czerpalnych wody pitnej w nieruchomości
 - wyniki badań w kierunku bakterii z rodzaju *Legionella* w ciepłej wodzie użytkowej lub wyniki badań stężenia ołowiu w wodzie znajdującej się w wewnętrznym systemie wodociągowym – tylko w przypadku obiektów priorytetowych², a także obiektów innych niż priorytetowe, jeżeli ogólna analiza potencjalnych ryzyk wskaże na zagrożenie spowodowane przez ołów lub bakterie *Legionella*
- » Działania w celu zmniejszenia ryzyka – podejmują: właściciele lub zarządcy nieruchomości, organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego Państwowy Zakład Higieny – Państwowy Instytut Badawczy.
- » Ważne terminy:

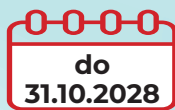

– a następnie **co 6 lat** – właściciele lub zarządcy nieruchomości sporządzają ocenę ryzyka lub jej aktualizację
 – a następnie **co 6 lat** – właściciele lub zarządcy obiektów priorytetowych oraz innych nieruchomości, dla których zidentyfikowano zagrożenia spowodowane przez ołów lub bakterie *Legionella*, udostępniają właściwemu państwowemu powiatowemu lub granicznemu inspektorowi sanitarnemu ocenę ryzyka lub jej aktualizację oraz informacje o działaniach w celu zmniejszenia ryzyka

² Obiekty priorytetowe zostaną określone w rozporządzeniu wydanym na podstawie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

a następnie **co 6 lat** – państwowi, powiatowi i graniczni inspektorzy sanitarni udostępniają właściwemu państwowemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu ocenę ryzyka lub jej aktualizację oraz informacje o działaniach w celu zmniejszenia ryzyka

a następnie **co 6 lat** – państwowi wojewódzcy inspektorzy sanitarni udostępniają Głównemu Inspektorowi Sanitarnemu ocenę ryzyka lub jej aktualizację oraz informacje o działaniach w celu zmniejszenia ryzyka

a następnie **co 6 lat** – Główny Inspektor Sanitarny zapewnia Komisji Europejskiej, Europejskiej Agencji Środowiska i Europejskiemu Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób dostęp do oceny ryzyka lub jej aktualizacji oraz do informacji o działaniach w celu zmniejszenia ryzyka

W przypadku budynku oddanego do użytkowania po 30 czerwca 2028 r. właściciel lub zarządca nieruchomości będzie sporządzał ocenę ryzyka w terminie **6 miesięcy** od dnia oddania budynku do użytkowania.

POPRAWA DOSTĘPU LUDNOŚCI DO WODY PITNEJ

- » Działania w celu poprawy lub utrzymania powszechnego dostępu ludności do wody pitnej – podejmują:
 - wójt, burmistrz lub prezydent miasta
 - w pewnym zakresie – także właściciele lub zarządcy budynków użyteczności publicznej
- » Wójt, burmistrz lub prezydent miasta:
 - identyfikuje osoby i grupy osób bez dostępu lub o ograniczonym dostępie do wody, w szczególności spośród osób, rodzin i grup osób zagrożonych ubóstwem, marginalizacją i wykluczeniem społecznym
 - ocenia możliwości poprawy dostępu do wody dla tych osób lub grup osób (we współpracy z dostawcami wody, głównie z przedsiębiorstwami wodociągowo-kanalizacyjnymi)
 - informuje te osoby lub grupy osób o możliwościach podłączenia się do sieci wodociągowej lub o alternatywnych sposobach uzyskania dostępu do wody (we współpracy z dostawcami wody, głównie z przedsiębiorstwami wodociągowo-kanalizacyjnymi)
- » Wójt, burmistrz lub prezydent miasta (we współpracy z dostawcami wody) albo właściciel lub zarządca budynku użyteczności publicznej zapewnia powszechnie dostępne punkty poboru wody pitnej – jeżeli w jego ocenie jest to technicznie możliwe i istnieje zapotrzebowanie na takie środki.

» Ważne terminy:

do
30.06.2028

a następnie **co 6 lat** – wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast udostępniają właściwemu dyrektorowi regionalnego zarządu gospodarki wodnej PGW WP informacje o działaniach w celu poprawy lub utrzymania powszechnego dostępu ludności do wody pitnej

do
30.09.2028

a następnie **co 6 lat** – dyrektorzy regionalnych zarządów gospodarki wodnej PGW WP udostępniają informacje o działaniach w celu poprawy lub utrzymania powszechnego dostępu ludności do wody pitnej Prezesowi PGW WP

do
12.01.2029

a następnie **co 6 lat** – Prezes PGW WP zapewnia Komisji Europejskiej dostęp do informacji o działaniach w celu poprawy lub utrzymania powszechnego dostępu ludności do wody pitnej (po ich zatwierdzeniu przez ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej)

OCENA WIELKOŚCI WYCIEKÓW WODY W SIECI WODOCIĄGOWEJ

Zgodnie z dyrektywą 2000/60/WE państwa członkowskie zapewniają, aby przy ocenie wielkości wycieków wody na ich terytorium oraz możliwości poprawy w zakresie redukcji wycieków stosowano infrastrukturalny indeks wycieków (ILI) lub inną odpowiednią metodę.

Aktem prawnym wprowadzającym obowiązek oceny wycieków będzie rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie sposobu oceny wycieków wody w sieci wodociągowej za rok 2024 oraz wzoru sprawozdania z oceny wielkości wycieków wody w sieci wodociągowej, wydane na podstawie delegacji ustawowej.

- » obowiązek dotyczy dostawców dostarczających co najmniej 10 000 m³ wody dziennie lub obsługujących 50 000 osób
- » załącznik do rozporządzenia będzie określał wzór sprawozdania z oceny wielkości wycieków w sieci wodociągowej
- » ocena będzie uwzględniać ilość wody wtłoczonej do sieci oraz aspekty dotyczące zdrowia publicznego, środowiska, technologii i gospodarki

Przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne dokonują oceny wielkości wycieków w sieci wodociągowej **za 2024 rok** i przekazują te dane do organu regulacyjnych **do 30.06.2025 roku**

krok I

Organ regulacyjny przekazuje ocenę do Prezesa PGW WP **do 30.09.2025 roku**

krok II

Prezes PGW WP przekazuje do zatwierdzenia ministrowi do spraw gospodarki wodnej ocenę **do 15.11.2025 roku**, a następnie do Komisji Europejskiej **do 12.01.2026 roku**

krok III

Komisja Europejska wydaje akt delegowany dotyczący określenia progu, powyżej którego należy opracować plan działania **do 12.01.2028 roku**

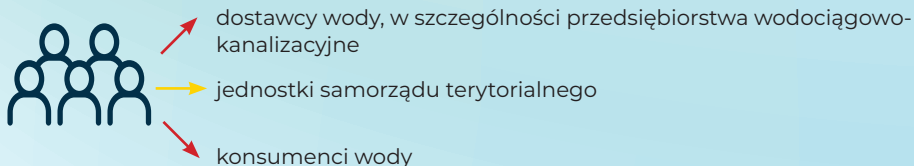
krok IV

Opracowanie krajowego planu działania w celu redukcji wycieków – przekazanie do KE **do stycznia 2030 roku** (lub 2 lata po przyjęciu aktu delegowanego)

krok V

KORZYŚCI WYNIKAJĄCE Z WDROŻENIA DYREKTYWY (UE) 2020/2184

Wdrożenie dyrektywy przyniesie korzyści wszystkim mieszkańcom Polski. Najważniejsze grupy interesariuszy to:

- » Nowe wymagania dyrektywy prowadzą do modernizacji infrastruktury, sieci i urządzeń systemu gospodarki wodno-ściekowej. Zmiany te przyczynią się do poprawy funkcjonowania przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych i organów odpowiedzialnych za zarządzanie siecią dystrybucji oraz redukcji wycieków.
- » Zatwierdzanie materiałów i wyrobów do kontaktu z wodą przeznaczoną do spożycia zmniejszy ich szkodliwy wpływ na ludzkie zdrowie.

Na ujednoczeniu procedur oceny higienicznej materiałów na całym obszarze UE zyskają również przedsiębiorcy. Sami nie będą musieli przeprowadzać oceny i ponosić kosztów.

Firmy produkujące i sprzedające materiały oraz wyroby przeznaczone do kontaktu z wodą przeznaczoną do spożycia, po uzyskaniu wymaganych ocen, będą mogły rozszerzyć obszar dystrybucji i sprzedaży na cały teren Unii Europejskiej. Rozszerzy to rynki zbytu i zwiększy konkurencyjność.

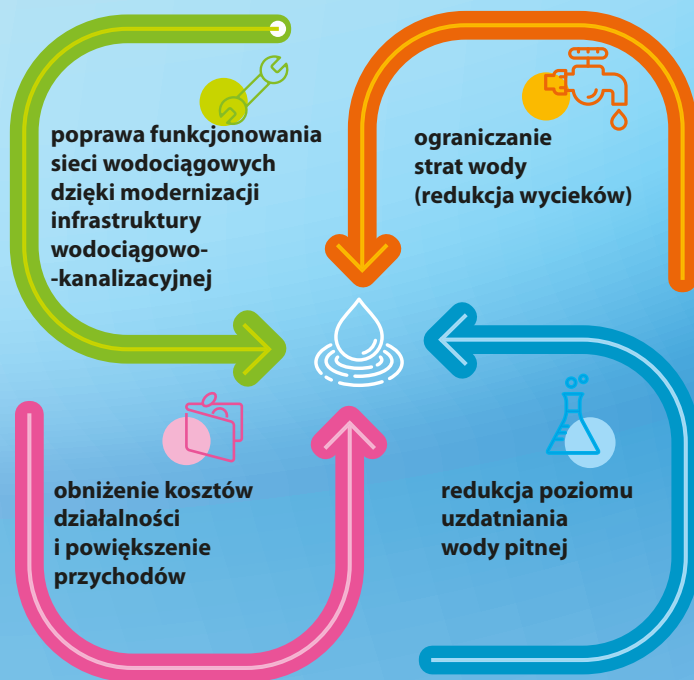
Ustanowienie przepisów dotyczących produktów do kontaktu z wodą przeznaczoną do spożycia ułatwi dostawcom wody i konsumentom poznanie, czy materiały spełniają wymogi zdrowotne, co wpłynie na polepszenie ochrony zdrowia i życia obywateli.

- » Ograniczanie strat wody (redukcja wycieków) i zoptymalizowanie łańcucha jej dostaw przyczyni się do obniżenia kosztów produkcji wody.
- » Ocena i zarządzanie ryzykiem w całym łańcuchu dostaw (od obszaru zasilania, przez pobór, uzdatnianie, magazynowanie, dystrybucję, do kranu u konsumenta) powinny być nakierowane na rozwiązania stosujące najnowocześniejsze technologie. Takie podejście zmniejszy konieczność uzdatniania wody przeznaczonej do spożycia. Poza tym do uzyskania wysokiej jakości uzdatniania pomocne jest osiągnięcie dobrego stanu wód w dorzeczu. Dlatego potrzebne jest monitorowanie jakości wody w całym jej łańcuchu dostaw.
- » Poprawi się dostęp do bezpiecznej wody pitnej grup społecznych ubogich lub zmarginalizowanych (np. przez niepełnosprawność lub podeszły wiek). Lokalne władze poprawią lub utrzymają powszechny dostęp do wody w miejscu

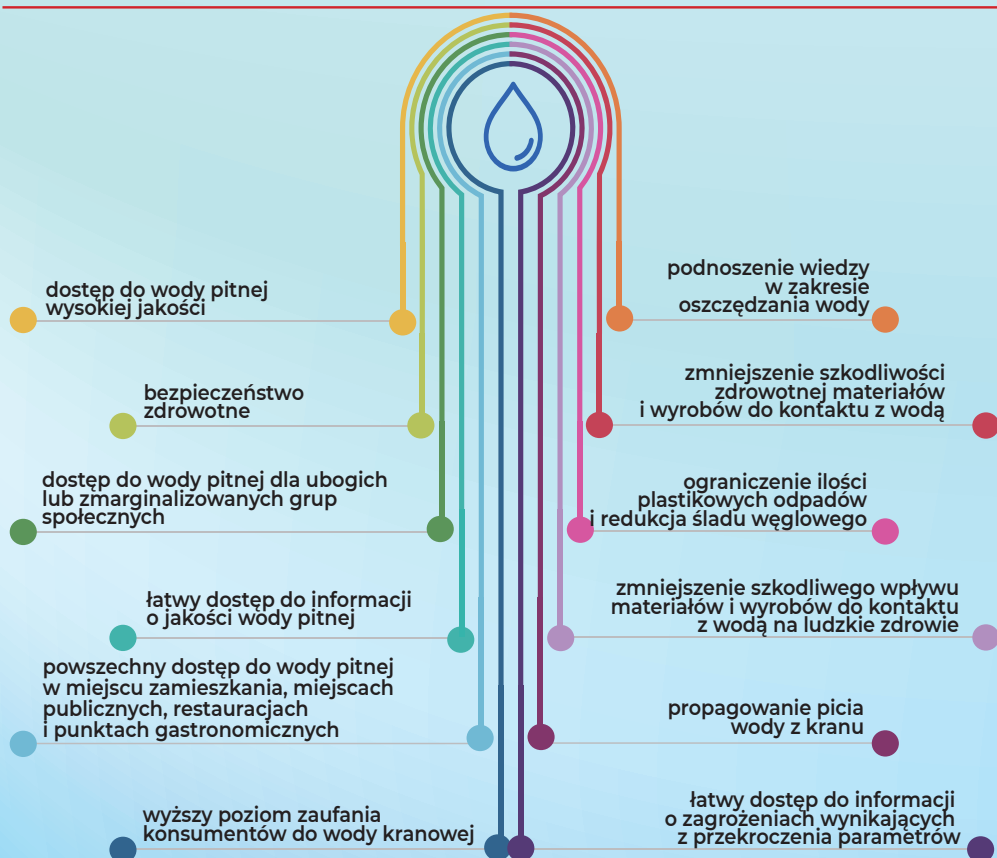
zamieszkania tych osób oraz zwiększą dostęp w miejscach publicznych (np. budowa punktów poboru wody, źródełek i poidełek).

- » Istotne jest zapewnienie łatwego i przyjaznego dla konsumentów dostępu (również online) do informacji o jakości wody pitnej oraz potencjalnych zagrożeń wynikających z przekroczenia wartości parametrycznych wody. Zwiększy to zaufanie konsumentów do wody kranowej i wpłynie na kształtowanie postaw w duchu zrównoważonego rozwoju i spadek spożycia wody butelkowanej.
- » Dzięki korzystaniu z kranówki, konsumenci przyczynią się do ograniczenia ilości plastikowych odpadów i redukcji śladu węglowego, związanych z produkcją i przechowywaniem wody butelkowanej oraz utylizacją plastikowych śmieci. Zaoszczędzona zostanie ogromna ilość energii potrzebnej do produkcji plastikowych butelek i butelkowania wody, transportu, schłodzenia w sklepach i recyklingu.

Korzyści dla dostawców wody, w tym przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych

Korzyści dla konsumentów

BIBLIOGRAFIA

- » Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 27 stycznia 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. 2023 poz. 537)
- » Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/2184 z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. Urz. UE L 435 z 23.12.2020, str. 1)
- » Projekt ustawy o zmianie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz niektórych innych ustaw.
- » <https://raportsdg.stat.gov.pl/2020/cel6.html> i <https://pacjent.gov.pl/aktualnosc/pij-wiecej-wody>
- » <https://raportsdg.stat.gov.pl/2020/cel6.html#:~:text=W%20Polsce%20głównym%20źródłem%20zaopatrzenia,zużyto%208%2C8%20km%3%20wody>
- » https://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosc/5492/10/5/1/infrastruktura_komunalna_w_2021_r.pdf
- » https://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosc/5515/1/25/1/maly_rocznik_statystyczny_polski_2023.pdf
- » https://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosc/5484/1/23/1/ochrona_srodowiska_2022.pdf
- » <https://raportsdg.stat.gov.pl/2020/cel6.html> i https://sdg.gov.pl/statistics_glob/6-1-1/

Wydawca:

**Ministerstwo
Infrastruktury**

Departament Gospodarki Wodnej i Żeglugi Śródlądowej
Ministerstwo Infrastruktury
ul. Nowy Świat 6/12,
00-400 Warszawa

Opracowanie:

Euro Pilot Sp. z o.o.
ul. Konarskiego 3, 01-355 Warszawa
www.europilot.com.pl
ISBN 978-83-8218-224-8